

УДК 347.73:343.9.024(479.24)

С. А. БУТКЕВИЧ,

*кандидат юридичних наук, старший науковий співробітник,
начальник факультету підготовки фахівців міліції громадської безпеки
Одеського державного університету внутрішніх справ*

ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ РОЗБУДОВИ АНТИЛЕГАЛІЗАЦІЙНОГО ЗАКОНОДАВСТВА (ДОСВІД АЗЕРБАЙДЖАНСЬКОЇ РЕСПУБЛІКИ)

Розглянуто законодавство та систему органів Азербайджанської Республіки, що здійснюють заходи у сфері запобігання легалізації грошових коштів та іншого майна, одержаних злочинним шляхом, і фінансуванню тероризму, а також відповіальність за порушення антилегалізаційного законодавства.

На початку ХХІ ст. з урахуванням реальних загроз для економічної безпеки, зокрема поширення фактів використання недосконалості кредитно-банківської системи з метою легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом, і системи забезпечення національної безпеки, в тому числі завдяки зростанню потужностей злочинних груп терористичної та екстремістської спрямованості, кожна з країн СНД розпочала створювати організаційно-правові механізми протидії цим негативним соціальним явищам. Однією з таких країн є Азербайджанська Республіка (далі – АР), активна розбудова антилегалізаційного законодавства якої розпочалася з 2009 р.

Нині АР досягла високого економічного зростання за рахунок державного будівництва і цілеспрямованих соціально-економічних реформ після набуття незалежності, зокрема починаючи з 1993–1994 років. Як наслідок, фінансові можливості країни розширилися, держава успішно інтегрується до світової спільноти. За оцінкою фахівців, такий цілеспрямований курс, забезпечений прогресивними реформами в усіх сферах, обумовив стабільність фінансового сектору, підвищення добробуту населення й покращення міжнародного іміджу країни. Разом з цим, сталій розвиток країни вимагає безпеки і стабільності фінансового сектора. При цьому одним із джерел загроз для нормального функціонування фінансового сектора країни стало посилення впливу міжнародних кримінальних структур [1, с. 3].

Отже, легалізація (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом, і фінансування тероризму нівелюють дієвість міжнародних зусиль, спрямованих на створення вільних і конкурентних ринків, перешкоджають розвитку національної економіки, створюють реальну небезпеку для життя і здоров'я людей тощо. Таким чином, наявність організованої злочин-

ності та розширення сфери її впливу приводить у підсумку до фінансової, соціальної і загальної макроекономічної нестабільності у країні. Саме тому одним із найефективніших заходів щодо усунення цих проблем на національному і міжнародному рівнях є забезпечення ефективного функціонування контрольних органів у фінансовому секторі.

Зарубіжний досвід у сфері запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, і фінансуванню тероризму становив предмет наукових досліджень А. С. Беніцького, В. П. Головіної, І. Є. Мезенцевої, С. В. Симов'яна, В. А. Тимошенка, Л. М. Чуніхіної, О. А. Шебунова тощо. Проте антилегалізаційна система АР предметом окремої наукової розвідки ніколи не обиралася, що й обумовило актуальність проведеного дослідження. Новизна статті полягає в комплексному аналізі нормативно-правових актів АР, що регламентують організаційно-правові засади її антилегалізаційної системи.

Метою статті є дослідження досвіду АР у сфері запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, і фінансуванню тероризму, на підставі якого планується виробити пропозиції щодо вдосконалення національного антилегалізаційного законодавства.

Метою прийняття Закону АР «Про запобігання легалізації грошових коштів та іншого майна, одержаних злочинним шляхом, і фінансуванню тероризму» стало створення правового механізму з виявлення та запобігання таким злочинам, установлення режиму, який би унеможливлював використання фінансової системи з метою легалізації грошових коштів або іншого майна, одержаних злочинним шляхом, і фінансування тероризму, а також для захисту інтересів держави і громадськості [2].

Наріжним каменем розроблення та прийняття антилегалізаційного закону АР стало забезпечення функціонування системи саме превентивних заходів у сфері запобігання легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, і фінансуванню тероризму, зокрема: створення організаційно-правового механізму з виявлення та запобігання порушень антилегалізаційного законодавства; створення умов для вивільнення складових фінансового сектору від легалізації грошових коштів та іншого майна, одержаних злочинним шляхом, і фінансування тероризму; захист інтересів суспільства й держави в цій сфері.

У нашому дослідженні ми передусім зупинимося на термінології, що використовується в антилегалізаційному законодавстві АР, оскільки це протягом 2003–2010 років залишалося проблемним для України. Так, під *одержаними злочинним шляхом грошовими коштами або іншим майном* розуміють гроші, будь-яку власність, юридичні документи, що підтверджують право власності на таке майно, одержані безпосередньо або опосередковано в результаті вчинення злочину, передбаченого Кримінальним кодексом України. У свою чергу, *легалізацією грошових коштів або іншого майна, з усвідомленням того, що вони одержані в результаті злочину, є їх конверсія або переведення з метою укриття чи приховування незаконного походження грошових коштів або іншого майна, або надання допомоги будь-якій особі, яка бере участь у скoenні будь-якого злочину, щоб уникнути правових наслідків своїх дій або здійснення фінансових операцій та інших угод з цією ж метою за допомогою грошових коштів або іншого майна, з усвідомленням того, що останні є доходами від злочинів.*

Загальновідомо, що найефективнішим антилегалізаційним заходом є *моніторинг* – заходи контролю, що здійснюються органом фінансового моніторингу на підставі інформації про операції з грошовими коштами або іншим майном, одержаної від суб'єктів моніторингу, інших осіб, які беруть участь у моніторингу, наглядових органів або інших джерел. Окрім моніторингу, до запобіжних антилегалізаційних заходів віднесені: підготовка та застосування системи внутрішнього контролю, моніторингу осіб та інших суб'єктів, які беруть участь у мо-

ніторингу та є юридичними особами; заборона інформування клієнта або будь-якої іншої особи про заходи щодо запобігання легалізації грошових коштів або іншого майна, одержаних злочинним шляхом, і фінансуванню тероризму; інші заходи, визначені чинним законодавством та міжнародними договорами, стороною яких виступає АР [2].

Наглядовими органами (аналог вітчизняних суб'єктів державного фінансового моніторингу) в даній сфері визначені:

– Центральний банк – для кредитних організацій і таких, що надають лізингові послуги;

– уповноважений орган виконавчої влади, що здійснює нагляд за ринком цінних паперів, – для брокерів, які є професійними учасниками ринку цінних паперів, і тих, хто професійно працює в управлінні цінними паперами, лотерейних організаторів та інвестиційних фондів;

– уповноважений орган виконавчої влади – для страховиків, перестраховиків і страхових посередників, фізичних і юридичних осіб, які займаються купівлею та продажем дорогоцінного каміння, дорогоцінних металів, а також ювелірних виробів та інших виробів із дорогоцінного каміння та дорогоцінних металів;

– уповноважений орган виконавчої влади, що здійснює нагляд за установами, які надають поштові послуги, – для установ, які надають поштові послуги;

– уповноважені органи виконавчої влади – для неурядових і релігійних організацій, одним із напрямків діяльності яких є одержання, збирання, доставлення або переказ грошових коштів;

– уповноважений орган виконавчої влади – для нотаріусів та інших осіб, які надають юридичні послуги;

– Колегія адвокатів у межах компетенції – для адвокатів;

– Палата аудиторів у межах компетенції – для осіб, які надають аудиторські послуги [2].

На наш погляд, перелік і правовий статус наглядових органів в антилегалізаційному законодавстві АР визначений неточно, а тому потребує конкретизації щодо окремих державних органів, уповноважених здійснювати регулювання і нагляд за діяльністю аналогів вітчизняних суб'єктів первинного фінансового моніторингу.

У зв'язку з ратифікацією АР низки міжнародних конвенцій, програм та угод антилегалізаційної спрямованості на початку 2000-х років була розпочата робота зі створення національного підрозділу фінансової розвідки. Спочатку це була група запобігання відмиванню грошей у складі Департаменту банківського нагляду

Центрального банку (2005 р.), пізніше група набула статусу окремого підрозділу (2006 р.). Сучасна Служба фінансового моніторингу при Центральному банку АР (далі – Служба фінансового моніторингу) створена відповідно до Указу Президента АР від 23 лютого 2009 р. № 66 [3]. В Указі наголошено, що основним завданням Служби фінансового моніторингу є забезпечення реалізації державної політики у сфері запобігання легалізації грошових коштів та іншого майна, одержаних злочинним шляхом, і фінансуванню тероризму, покращення інспекції системи та координації діяльності відповідних державних органів у даній сфері.

Служба фінансового моніторингу є державним органом, який виконує завдання у сфері запобігання легалізації грошових коштів та іншого майна, одержаних злочинним шляхом, і фінансуванню тероризму в АР, передбачені законодавством та її Статутом [4]. Зокрема, такими завданнями є: реалізація державної політики та забезпечення нагляду у відповідній сфері; координація діяльності у відповідній сфері учасників моніторингу та інших осіб, що беруть участь у моніторингу, наглядових органів та інших органів державної влади, збирання та аналіз інформації, що одержана від зазначених суб'єктів; забезпечення функціонування єдиної інформаційної системи у відповідній сфері; інші завдання, що випливають із положень чинного законодавства.

Незважаючи на те, що Служба фінансового моніторингу входить до складу Центрального банку АР, її директор призначається і звільнюється з посади Президентом. Це підкреслює особливий статус Служби фінансового моніторингу та важливість завдань, що нею виконуються.

Для виконання покладених на Службу фінансового моніторингу завдань і функцій вона взаємодіє з іншими органами державної влади, при цьому вона буде свою діяльність на принципах дотримання прав та основних свобод людини, верховенства права й гуманізму [4].

Таким чином, Служба фінансового моніторингу є підрозділом фінансової розвідки (штатна чисельність – 41 одиниця), що створений і функціонує у складі Центрального банку АР з метою: реалізації державної політики у сфері забезпечення безпеки функціонування фінансово-економічних інститутів; покращення механізмів управління та координації діяльності відповідних державних структур; удосконалення міжнародного співробітництва у сфері запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, і

фінансуванню тероризму. Організаційно Служба фінансового моніторингу складається з департаментів, відповідальних за міжнародні зв'язки, юридичне й методологічне забезпечення, інформаційні технології, облік, аналіз, нагляд, адміністративне забезпечення, а також виконавчого апарату. Втім, незважаючи на відсутність у штатному розкладі Служби фінансового моніторингу підрозділу, відповідального за взаємодію з громадськістю, значна увага в роботі підрозділу фінансового моніторингу приділяється зв'язкам із засобами масової інформації як стратегічному напрямку державної політики в цій сфері [5].

Нині штатна чисельність Служби фінансового моніторингу становить 41 одиницю. Відповідно до статистичних даних, за 2011 р. підрозділом фінансової розвідки отримано 236 961 повідомлення про фінансові операції, які можуть бути пов'язані з легалізацією грошових коштів та іншого майна, одержаних злочинним шляхом. Для порівняння: Державною службою фінансового моніторингу України за аналогічний період отримано 1 095 883 таких повідомлень, тобто в 4,5 рази більше ніж підрозділом фінансової розвідки АР, але штатна чисельність останньої менше першої майже в 6 разів (41 проти 237) [6, с. 6, 11]. Тобто ефективність і розгалуженість системи фінансового моніторингу АР можна визнати достатньою.

Слід зазначити, що особливу увагу керівництво Служби фінансового моніторингу приділяє як стратегічному [7], так і тактичному плануванню своєї роботи (див., наприклад, Тактичний план Служби фінансового моніторингу на 2010 р. [8]). Нормативними документами підрозділу фінансової розвідки чітко визначені принципи його діяльності, в тому числі:

- *ефективність та використання інноваційних технологій.* Служба фінансового моніторингу намагається максимально підвищити ефективність своєї роботи; кожний її працівник повинен застосовувати досягнення технічного прогресу та інноваційних технологій, вживати заходів щодо досягнення максимального рівня виробництва тощо;

- *створення системи оцінювання.* Служба фінансового моніторингу обрала напрямок створення відповідних систем оцінок і критеріїв у всіх сферах своєї діяльності за допомогою аналізу й синтезу інформації про факти легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом, і фінансування тероризму;

- *взаємодія і координація.* Усі види діяльності Служби фінансового моніторингу ґрунтуються

на співробітництві – факторі, що сприяє підвищенню ефективності її зусиль;

– глобальної перспективи, тобто усвідомлення того факту, що співробітництво з іншими державами та міжнародними організаціями дає змогу виявляти незаконну діяльність у фінансово-економічній системі, запобігати їй і підвищувати прозорість фінансової системи [1, с. 14].

Водночас стратегічними завданнями Служби фінансового моніторингу визначено такі:

1. Удосконалення національного антилегалізаційного законодавства як один із найважливіших стратегічних напрямків інституційного розвитку Служби фінансового моніторингу, оскільки забезпечуватиме високий рівень її місії, досягнення стратегічних і тактичних завдань.

2. HR-розвиток. З метою реалізації завдань, покладених на Службу фінансового моніторингу, з урахуванням певних критеріїв визначена особлива процедура комплектування персоналу. Крім цього, передбачені спеціальні програми підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації особового складу.

3. Створення функціонального механізму управління підрозділом фінансової розвідки. Служба фінансового моніторингу визнає, що АР має недостатній досвід запобігання легалізації грошових коштів та іншого майна, одержаних злочинним шляхом, і фінансуванню тероризму, а тому відчуває необхідність запозичення передового досвіду країн із розвинутим антилегалізаційним законодавством, а також дотримання рекомендацій відповідних міжнародних організацій.

4. Підвищення можливостей інформаційних ресурсів. Служба фінансового моніторингу вживає заходів зі створення та забезпечення функціонування централізованої електронної інформаційної системи, що надасть змогу збирати узагальнені дані на підставі аналізу інформації на всіх етапах – від отримання підозрілої інформації до визначення складу правопорушення.

5. Підвищення ефективності антилегалізаційних заходів, що здійснюються суб'єктами моніторингу. Служба фінансового моніторингу вважає необхідним розширити повноваження суб'єктів моніторингу, що сприятиме підвищенню дієвості заходів у даній сфері, в тому числі взаємного зворотного зв'язку, заохоченню прозорості та підзвітності фінансово-економічної системи. З цією метою підрозділом фінансової розвідки розробляються та проводяться тренінги й освітні програми.

6. Розширення співробітництва у сфері запобігання легалізації грошових коштів та ін-

шого майна, одержаних злочинним шляхом, і фінансуванню тероризму. В умовах посилення потужностей міжнародного організованого злочинного світу й тероризму зусилля окремої країни із захисту фінансово-економічного сектору від впливу доходів, одержаних злочинним шляхом, і забезпечення його безпеки і стабільності можуть виявитися недостатніми. Отже, підвищення ефективності боротьби з організованою злочинністю з транснаціональними зв'язками безпосередньо залежить від посилення внутрішньої і зовнішньої взаємодії у зазначеній сфері. Саме тому особливої значущості й актуальності набуває механізм співробітництва як з уповноваженими міжнародними організаціями, так і з національними правоохоронними та іншими державними органами.

Щодо відповідальності в даній сфері, то ст. 348³ Кодексу АР про адміністративні пропступки передбачає відповідальність за порушення законодавства про боротьбу з легалізацією грошових коштів або іншого майна, одержаних злочинним шляхом, і фінансуванням тероризму, зокрема:

1) недотримання учасниками моніторингу та іншими особами, що беруть участь у моніторингу, вимог до ідентифікації, верифікації клієнта, його представника або бенефіціара, документування відомостей;

2) невиконання учасниками моніторингу та іншими особами, що беруть участь у моніторингу, обов'язків, пов'язаних зі зберіганням ідентифікаційних документів і документів, що стосуються грошових коштів або іншого майна;

3) незастосування або неповне застосування учасниками моніторингу та іншими особами, що беруть участь у моніторингу і є юридичними особами, системи внутрішнього контролю;

4) несвоєчасне або неповне виконання учасниками моніторингу та іншими особами, що беруть участь у моніторингу, письмових вказівок, які надані контрольними органами або органом фінансового моніторингу в установленому законом порядку та випадках;

5) порушення учасниками моніторингу та іншими особами, що беруть участь у моніторингу, встановлених законом вимог до надання відомостей і виконання операцій.

За вказані правопорушення санкцією зазначеної статті передбачена відповідальність у вигляді штрафу для посадових осіб – у розмірі від 800 до 1 500 манатів (приблизно 8 280–15 525 грн), для юридичних осіб – у розмірі від 8 000 до 15 000 манатів (приблизно 82 800–155 250 грн) [9].

Кримінальна відповідальність за злочини в указаній сфері передбачена такими статтями Кримінального кодексу АР:

– *статьєю 193¹*, до об'єктивної сторони якої віднесені: 1) конверсія або переказ грошових коштів або іншого майна з усвідомленням того, що вони є доходами від злочинів, з метою укриття або утаювання незаконного походження грошових коштів або іншого майна чи надання допомоги особі, яка бере участь у сконні будь-якого злочину, щоб уникнути правових наслідків своїх дій або здійснення фінансових операцій чи інших угод з цією ж метою за допомогою грошових коштів або іншого майна з усвідомленням того, що вони є доходами від злочинів; 2) укриття або утаювання спріважнього характеру, джерела, місцезнаходження, розміщення, руху або власності чи прав щодо грошових коштів або іншого майна з усвідомленням того, що вони є доходами від злочинів;

– *статьєю 214¹*, яка передбачає відповідальність за фінансування тероризму, тобто умисне надання чи збирання грошових коштів або іншого майна будь-яким способом, повністю або частково, безпосередньо чи опосередковано, з наміром того, щоб вони використовувалися, або з усвідомленням того, що вони будуть використані для фінансування підготовки, організації і проведення особою або групою (організацією, співтовариством) осіб акту, що є злочином, передбаченим статтями 102, 214, 215, 219, 219¹, 277, 278, 279, 280, 282 Кримінального кодексу АР, або окремим терористом чи терористичною організацією. При цьому для кваліфікації злочинів за ознаками вказаної вище статті не обов'язково, щоб грошові кошти фактично використовувалися для вчинення або спроби вчинення терористичного акту чи пов'язані з конкретним терористичним актом [10]. Вважаємо, що впровадження окремого складу злочину «фінансування тероризму» до кримінального законодавства є цілком віправданим і доречним, що набуло особливої

актуальності в умовах активізації діяльності терористичних й екстремістських угруповань (в Україні така новела знайшла підтримку лише в 2010 р.);

– *статьєю 241*, об'єктивну сторону якої становлять: 1) здійснення фінансових операцій або інших угод з використанням грошових коштів або іншого майна, одержаних від незаконного обігу наркотичних засобів або психотропних речовин; 2) використання вказаних коштів або іншого майна з метою здійснення підприємницької або іншої економічної діяльності.

Кваліфікуючими ознаками наведених злочинів є дії, що вчинені групою осіб за попередньою змовою, неодноразово або особою з використанням свого службового становища, особливо кваліфікуючими – дії, що вчинені організованою групою або у великих розмірах [10].

Висновки. Таким чином, можна зробити висновок, що організаційно-правове забезпечення діяльності підрозділу фінансової розвідки та інших органів АР, уповноважених запобігати процесам криміналізації та тінізації економіки завдяки легалізації грошових коштів та іншого майна, одержаних злочинним шляхом, ще перебуває на стадії становлення. Їх законодавчі засади характеризуються фрагментарністю і безсистемністю, однак адміністративна і кримінальна відповідальність за порушення в даній сфері визначена належним чином. Функціонування Служби фінансового моніторингу у складі Національного банку, але із прямим підпорядкуванням Президенту АР, надає їй низку адміністративних важелів у цій сфері. Основний наголос законодавцем та урядом АР зроблено не на протидії вищезазначенним соціально негативним явищам, а саме на запобігенні їм, що є цілком ґрунтовним і доцільним. Отже, запобіжними заходами щодо легалізації грошових коштів та іншого майна, одержаних злочинним шляхом, і фінансування тероризму мають бути превентивні заходи як з боку фінансових установ, так і з боку правоохоронних органів.

Список використаної літератури

1. Стратегический план Службы финансового мониторинга на 2010–2013 годы. – Баку : Центр. банк Азерб. Респ., 2009. – 24 с.
2. О предупреждении легализации денежных средств или другого имущества, полученных преступным путем, и финансирования терроризма : закон Азербайджанской Республики от 10 февр. 2009 г. № 767-IIIQ // Азербайджан. – 2009. – № 44.
3. О применении Закона Азербайджанской Республики «О предупреждении легализации денежных средств или другого имущества, полученных преступным путем, и финансирования терроризма» : указ Президента Азербайджанской Республики от 23 февр. 2009 г. № 66 // Азербайджан. – 2009. – № 44.
4. Устав Службы финансового мониторинга при Центральном банке Азербайджанской Республики : утв. Указом Президента Азербайджанской Республики от 16 июля 2009 г. № 122 // Азербайджан. – 2009. – № 154.

5. Стратегический план Службы финансового мониторинга Центрального банка Азербайджанской Республики по связям с общественностью : утв. приказом Службы финансового мониторинга Центрального банка Азербайджанской Республики от 22 июля 2010 г. № F-023. – Баку, 2010. – 15 с.

6. Підсумки роботи за 2011 рік. – К. : Держфінмоніторинг України, 2012. – 48 с.

7. План действий по улучшению нормативных основ по предупреждению легализации доходов, полученных преступным путем, и финансирования терроризма и основному развитию Службы финансового мониторинга. – Баку : Служба фин. мониторинга Центрального банка Азерб. Респ., 2009. – 12 с.

8. Тактический план Службы финансового мониторинга на 2010 год. – Баку : Центр. банк Азерб. Респ., 2009. – 12 с.

9. Кодекс Азербайджанской Республики об административных преступках от 11 июля 2000 г. № 906-IQ // Собрание законодательства Азербайджанской Республики. – 2000. – № 8. – Кн. 1. – Ст. 584.

10. Уголовный кодекс Азербайджанской Республики от 30 декабря 1999 г. // Собрание законодательства Азербайджанской Республики. – 2000. – № 4. – Ст. 251.

Надійшла до редколегії 18.10.2012

БУТКЕВИЧ С. А. ПРОБЛЕМНЫЕ ВОПРОСЫ РАЗВИТИЯ АНТИЛЕГАЛИЗАЦИОННОГО ЗАКОНОДАТЕЛЬСТВА (ОПЫТ АЗЕРБАЙДЖАНСКОЙ РЕСПУБЛИКИ)

Рассмотрены законодательство и система органов Азербайджанской Республики, которые проводят мероприятия в сфере предупреждения легализации денежных средств и другого имущества, полученных преступным путем, и финансирования терроризма, а также ответственность за нарушение антилегализационного законодательства.

BUTKEVICH S. PROBLEM ASPECTS OF DEVELOPMENT OF ANTI-LAUNDERING LEGISLATION (EXPERIENCE OF THE AZERBAIJAN REPUBLIC)

The legislation and system of bodies of the Azerbaijan Republic which will carry out actions in sphere of the prevention of laundering of money resources and other property, received by criminal way, and financings of terrorism, and also the responsibility for infringement anti-laundering legislation are considered.

УДК 343.359.2

А. Г. ГРИЦЮК,

ад'юнкт

Луганського державного університету внутрішніх справ імені Е. О. Дідоренка

КВАЛІФІКАЦІЯ НЕЗАКОННОГО ВІДШКОДУВАННЯ ПОДАТКУ НА ДОДАНУ ВАРТІСТЬ, УЧИНЕНого ДЕКІЛЬКОМА ОСОБАМИ

Розглянуто кваліфікацію незаконного відшкодування податку на додану вартість, учиненого декількома особами. Зроблено висновок, що незаконне відшкодування податку на додану вартість, учинене декількома особами, слід кваліфікувати індивідуально як службове розкрадання щодо особи, котра використала своє службове становище як спосіб вилучення, і як шахрайство – щодо особи, котра для вилучення майна вдалася до обману.

Незаконне відшкодування податку на додану вартість (далі – ПДВ) є однією з найменш досліджених тем у вітчизняному кримінальному праві. Юридичні ознаки незаконного відшкодування ПДВ у спеціалізованій літературі висвітлювалися фрагментарно, деякі важливі питання, зокрема кваліфікація незаконного відшкодування ПДВ, учиненого декількома особами, потребують подальших досліджень.

Питання кримінально-правової кваліфікації злочинів, пов’язаних із незаконним відшкодуванням ПДВ, розглядалися в роботах В. М. Верен-

сова, Б. В. Волженкіна, Р. Ю. Гречкою, Н. О. Гуторовою, О. О. Дудоровою, І. А. Клепицького, С. В. Козлова, В. Р. Мойсика, Т. І. Розовської, І. Н. Соловйова, Ю. М. Сухова, В. І. Тюніна, В. П. Шеломенцева. Роботи вказаних учених є значним внеском в осмислення теоретичної та практичної проблематики боротьби із незаконним відшкодуванням ПДВ і підґрунтам для подальших досліджень.

Метою статті є дослідження кваліфікації незаконного відшкодування ПДВ, учиненого декількома особами.